

Ludmile Rejmánkové k narozeninám

Čas letí a nelze jej zastavit, zanechává své nemilosrdné stopy na každém a na všem. Naštěstí existují lidé, na nichž se téměř nepodepisuje. Patří k nim i naše drahá kolegyně paní PhDr. Ludmila Rejmánková, CSc. Od chvíle, kdy v r. 1984 oficiálně odešla do důchodu, uplynulo neuvěřitelných dvacet devět let. Měl jsem však to štěstí, že jsem se s paní doktorkou mohl po svém příchodu na katedru ruského jazyka a literatury PdF v Hradci Králové dosti často setkávat, protože tam ještě řadu let pomáhala s přípravou budoucích učitelů a byla obětavou rádkyní nám méně zkušeným.

Narodila se 13. srpna 1923 v Praze, dětství strávila v Mukačevě, kde její otec působil jako lékař. Svá středoškolská léta prožila dílem v tomto městě na Podkarpatské Rusi, dílem v Prostějově, odkud se pak stěhuje do salonu republiky – Hradce Králové. Vysokoškolské vzdělání získává nejprve na PdF UK, kde vystudovala obor čeština – dějepis, a posléze na Vysoké škole ruského jazyka v Praze, na níž úspěšně ukončila studium oboru ruština – čeština. Již během studia pracovala na středních školách v Hradci Králové (na učňovské škole, Dívčím reálném gymnáziu a na Gymnáziu J. K. Tyla). Významným rokem v její učitelské kariéře se stal rok 1950, kdy přechází na královéhradeckou Pedagogickou školu, jež tehdy připravovala učitele prvního stupně ZŠ, čímž zahajuje své dlouholeté působení v oblasti výchovy a vzdělávání budoucích učitelů. V r. 1959 se vydává na dráhu vysokoškolské učitelky, když přechází na právě založený Pedagogický institut, kde byla první ruštinářkou. V r. 1965 je jedním ze zakládajících členů hradecké pobočky Jazykovědného sdružení, v níž za celou svou kariéru proslovala mnoho přednášek a po dlouhá léta pracovala v jejím výboru. V r. 1969 získává titul PhDr. a v r. 1975 obhájí kandidátskou disertaci na téma *Výstavba ruského dialogu a uplatnění výsledků jeho zkoumání při přípravě studentů rusistiky na pedagogické fakultě*.

Na Pedagogické fakultě v Hradci Králové, jak už to na pedagogických fakultách bývá, vyučovala různým rusistickým disciplínám podle potřeby pracoviště,

jejím hlavním oborem se však stala ruská syntax, v níž dosáhla řady úspěchů. Svě snažení napřela zejména na zohlednění hovorové ruštiny a komunikativní zaměření při přípravě budoucích pedagogů. Byla členkou výzkumné skupiny Z. F. Oliveria, jež se zabývala uplatněním současné mluvené ruštiny ve výuce. Tyto snahy ji přivedly k výzkumu dialogu. První stati k této problematice uveřejnila v r. 1966 (viz např. *K některým charakteristickým rysům syntaktických struktur ruského dialogu* ve Sborníku PF v Hradci Králové 3, Praha 1966, s. 205–222). Různými aspekty dialogické řeči se zabývá i nadále (viz tituly statí, opublikovaných ve sbornících PdF v Hradci Králové a v odborných časopisech: *Вопрос как элемент построения диалога* – 1969, *К эллиптичности в построении диалога* – 1970, *К использованию репликовых слов в диалогу* – 1974, *К интонации тázачích vět в диалогу* – 1976, *К otázce modalitы в диалогу* – 1976, *К вопросу лексического повторения в реагирующих репликах* – 1977 atd.).

Jako svědomitá učitelka zároveň začíná výsledky svého bádání aplikovat v didaktické oblasti (*К выstavбѣ диалогических текстѣ в учебниках русского языка про 6.–9. рочник чешских ЗДШ*. Ruský jazyk, 21, 1970 – 71, č. 9, s. 405–413; *К проблеме построения диалогических текстѣ в учебниках для обучения русскому языку как неродному*. Fremdsprachenunterricht, 16, 1972, H 1–2, S. 25–32; *К вопросу построения учебных диалогов*. Русский язык за рубежом, 1973, № 4, с. 90–95; *К uplatňování prvků nadvětné syntaxe při rozvíjení диалогического projevu žáků в cizím jazyce*. Cizí jazyky ve škole, 20, 1976–77, č. 1, s. 7–10; *Uplatňování principu komunikativnosti při vyučování ruštině* ve Sborníku PF v HK 35, Praha 1981, s. 5–34 (ve spoluautorství s R. Purmem) a dále např. *К вопросу о разновидностях ситуативного диалога и его применению в обучении* – 1985, *К вопросу об учебном диалогическом дискурсе* – 1998, *К uplatnění analýzy diskursu při jazykové výuce* – 2010 a řada dalších prací).

Svá studia dialogu L. Rejmánková posléze zaměřila na odborný dialog (*К вопросу об обучении профессиональному диалогу* ve sb. 30 let výuky jazyků na vysokých školách technických. Sborník referátů 2. konference katedry jazyků VŠB v Ostravě, Ostrava 1982, s. 44–48; *К вопросу об оформлении профессионального диалога в час*. Československá rusistika, 28, 1983, č. 5, s. 226–231; *К типологическим разновидностям диалогических текстѣ профессионально-трудовой сферы общения* v Olomoucko-lublinském rusistickém sborníku 2. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Praha 1988, s. 127–134). Oslavenkyně byla členkou rusko-české skupiny, jež pod vedením O. A. Laptěvové zkoumala vědecký a odborný projev v ruštině. Výsledky svého výzkumu shrnula v příspěvku *Диалогическая речь на темы специальности* v publikaci Современная русская научная речь. Том III. Текстовые лексико-грамматические и словообразовательные особенности. Москва, филологический факультет МГУ 1993, с. 228–257. Téma odborného dialogu dr. Rejmánková rozpracovávala i nadále, viz např. text jejího vystoupení na 9. kongresu MAPRJAL *К анализу делового диалога* ve

Ludmile Rejmánkové k narozeninám

sb. IX Конгресс МАПРЯЛ – Русский язык, литература и культура на рубеже веков. ЧАР, Доклады чешской делегации, II часть, Братислава 1999, с. 61–64 anebo stať *K otázkám obchodně podnikatelského dialogu I, II* v časopise *Cizí jazyky* (č. 1, 2000–2001).

L. Rejmánková je známá též jako autorka a spoluautorka skript a učebnic. Celý seznam titulů, jež napsala nebo se na nich podílela, čítá devět položek (když nepočítáme metodické příručky). Za všechny jmenujme alespoň *Диалогические упражнения по синтаксису русского языка*. Učební texty vysokých škol, Hradec Králové 1973; *Коммуникативные упражнения по синтаксису русского языка*. Učební texty vysokých škol, Hradec Králové 1981, byla spoluautorkou dvou učebnic ruštiny pro 7. ročník a jedné pro 8. ročník ZŠ.

V posledních letech nám ve svých příspěvcích, přednáškách a statích jednak přibližovala významné osobnosti ruské vědy a kultury (v letech 2004 a 2005 to byl Roman Jakobson, v r. 2007 Anna Achmatovová a v r. 2009 M. M. Bachtin), jednak se soustředila na činnost recenzní, zaměřenou zejména na významná díla z oblasti textové lingvistiky.

Vše plyne a mění se, něco k lepšímu, něco k horšímu. Doktorka Rejmánková během svého života prožila období, která byla pro její práci příznivější, ale i taková, kdy musela nepříteli osudu překonávat svou nezměrnou houževnatostí, pracovitostí a zejména obrovským zapálením pro svůj obor. Všechny nepříznivé momenty překonala nejen díky svému nezdolnému optimismu, ale i díky racionálnímu přístupu k řešení pracovních a odborných problémů. Paní doktorka Rejmánková je po dlouhá desetiletí stálicí na nebi české rusistické lingvistiky a je zářným příkladem pro nás mladší. Naše královéhradecké rusistické pracoviště i pobočka Jazykovědného sdružení jsou jí zavázáni mnohým. Dovolte, vážená paní doktorko, abych Vám i touto cestou popřál za sebe i za pracovníky katedry, u jejíhož zrodu jste stála, k Vaší devadesátce hodně zdraví a radosti z práce a ze života.

Jindřich KESNER

